
Evaluering Bachelor i Militære studier

med fordypning i ledelse

- Militær Logistikk

Enhet: Sjøkrigsskolen

Dato: Februar 2022

Utarbeidet av: Prosjektgruppe Evaluering Militær
logistikk

1 Innledning	4
2 Formål med evalueringen av utdanningen – Militær logistikk	4
2.1 OVERORDNET FORMÅL	4
2.2 OPPDRAGSFOMULERING TIL EVALUERINGEN	4
2.3 AVGRENSNINGER	4
3 Rapportens innhold.....	4
4 Tilnærming til evalueringen	5
4.1 GENERELT.....	5
4.2 AMBISJON.....	5
5 Studieprogrammets innhold og organisering	5
5.1 GENERELT.....	5
5.2 ER DET EN SAMMENHENG MELLOM EMNENE I PROGRAMMET SLIK AT DE UTGJØR EN HELHET?	6
5.2.1 Generelt.....	6
5.2.2 GOU 1 – skoleår 1	6
5.2.3 GOU 2 – skoleår 2	7
5.2.4 GOU 3 – skoleår 3	8
5.3 PROGRAM FOR SjøMILITÆR OFFISERSUTVIKLING	10
5.3.1 Generelt.....	10
5.3.2 Øvelser	10
5.3.3 Offiserutviklingsøker år 2 og 3	12
5.3.4 Andre utviklingsarenaer	13
5.4 EVALUERINGSPROGRAM FOR UTDANNINGEN	13
5.5 OPPSUMMERING AV STUDIEPROGRAMMET	14
5.6 SAMMENHENG MELLOM BRANSJEUTDANNINGEN I ANDRE OG TREDJE STUDIEÅR	16
5.7 ER DE ULIKE EMNER I EN NATURLIG REKKEFØLGE SLIK AT DE BYGGER PÅ HVERANDRE OG UTGJØR EN HELHET?.....	16
5.8 ER DET TYDELIG SAMMENHENG MELLOM LÆRINGSUTBYTTEBESKRIVELSENE PÅ BÅDE EMNE- OG PROGRAMNIVÅ?	17
5.9 ER EN HENSIKTMESSIG SAMMENHENG MELLOM LÆRINGSUTBYTTENE OG UNDERVISNING- OG VURDERINGSFORMER?	18
6 Fagmiljø.....	18
6.1 DEKNINGSGRAD KOMPETANSE OG BEMANNING	18
6.2 FORHOLD SOM PÅVIRKER UNDERVISNING POSITIVT OG NEGATIVT	20
6.3 EVT ANDRE RELEVANTE FORHOLD.....	21
7 Faglig og akademisk nivå	21
7.1 ER LÆRINGSMÅLENE/LÆRINGSUTBYTTEBESKRIVELSENE FOR STUDIEPROGRAMMET (STUDIERETNINGSNIVÅ) ER PÅ RIKTIG AKADEMISK NIVÅ I FORHOLD TIL PROFESJONSUTDANNINGEN?.....	21
7.2 HAR PROGRAMMET RELEVANTE PRAKSISORDNINGER?	21
7.3 HAR STUDIEPROGRAMMET TILSTREKKELIG RELEVANT KOBLING TIL FOU?.....	22
7.4 HVORDAN ER ANBEFALINGER FRA FAGRÅD OG EMNEEVALUERINGER FULGT OPP?	22
7.5 GIR PROGRAMMET MULIGHETER FOR INTERNASJONALISERING?	22
7.6 KAN DELER AV PROGRAMMET ÅPNE OPP FOR FRIE STUDIEPOENG OG ALTERNATIVE EMNER?	23
8 Studieprogrammets relevans for Forsvaret	23
8.1 HVOR GODT SVARER LÆRINGSUTBYTTEBESKRIVELSENE OG UNDERVISNING- OG VURDERINGSFORMENE TIL FORSVARETS BEHOV?	23
8.2 NÅ, PÅ MELLOMLANG OG LENGRE SIKT? - EVENTUELT ANDRE FORHOLD	23
9 Oppsummering	24
10 Anbefaling	24
10.1 ANBEFALING 1	24
10.2 ANBEFALING 2	25

10.3 ANBEFALING 3	25
11 Kilder.....	26
12 Vedlegg.....	27
12.1 VEDLEGG A – MANDAT.....	27
12.2 VEDLEGG B – OVERSIKT OVER STUDIELØPET	29

1 Innledning

Høsten 2018 startet de første kadettene ved Forsvarets høgskole (FHS) med nye studieplaner etter at forsvarrets utdanningsreform (URE) ble iverksatt. En del av de politiske rammebetingelsene for denne endringen var et behov for en omstilling og effektivisering fra flere separate høgskoler i Forsvaret til en felles høgskole. Samarbeidet med sivile utdannings- og forskningsinstitusjoner skulle økes for å redusere de totale utdanningskostnadene i forsvarssektoren. Videre var føringene at utdanningen skulle være treårig, hvorav harmonisering av grunnleggende offisersutdanning skulle være inkludert; samt offiserens endrede rolle, og samtidig en tydeliggjøring av spesialistens komplementære rolle. Dette som konsekvens av innføring av et spesialistkorps (OR). Hovedveien inn til studiet skulle være fra videregående skole og/eller førstegangstjeneste. For å understøtte utdanningskvaliteten skulle det etableres et felles kvalitetssystem for FHS.

Bakgrunnen for denne endringen var at eksisterende utdanningssystem fremsto som fragmentert, kostbar, med komplekse styringslinjer og ofte små og sårbare fagmiljø. Reformen var en struktur- og kvalitetsreform, der hensikten var å skape bedre kvalitet i utdanningen og samtidig redusere kostnadene. Utdanningsreformen hadde som målsetting å innføre et utdanningssystem som leverte relevant, behovsprøvd, fleksibel kostnadseffektiv og god militær utdanning – både for OR og OF korpset. Med andre ord skulle denne reformen bidra til at produksjons- og styrkestrukturen ble tilført tidsriktig og relevant kompetanse.

2 Formål med evalueringen av utdanningen – Militær logistikk

2.1 Overordnet formål

I tråd med kvalitetsarbeidet ved FHS/Sjøkrigsskolen (SKSK) samt gjennomførte fagråd¹ skal det gjennomføres en helhetlig evaluering når første kull er graduert. Første kull (18-21) på ny ordning etter URE ble graduert 2. juli 2021.

2.2 Oppdragsformulering til evalueringen

Oppdraget har som hensikt å vurdere om gjennomført undervisning er i tråd med føringene i URE og om læringsutbyggebeskrivelsene på de ulike emnene understøtter overordnet læringsutbytte på programnivå. Denne vurderingen relaterer seg utelukkende til bachelor i militære studier med fordypning ledelse – Militær logistikk.

2.3 Avgrensninger

URE hadde en rekke klare føringene på hva ny utdanningsstruktur skulle medføre, blant annet betydelige økonomiske besparelse. Dette er ikke vurdert i denne evalueringen. Ei heller er andel kadetter direkte fra videregående skole og-/eller fra førstegangstjeneste vurdert. I hvilken grad utdanningen er tidsriktig og relevant for styrkestrukturen er omtalt, men begrenset, da uteksaminerte kadetter kun har vært i tjeneste i noen få måneder og det vurderes til å være for kort tid til å gjøre en kvalifisert vurdering av denne målsettingen.

3 Rapportens innhold

Rapporten innleder med årsaken til at arbeidet er etablert. Videre gis en oversikt over tilnærmingen til arbeidet som er benyttet for å løse oppdraget, og ender opp med en evaluering med tilhørende forslag til tiltak.

---

¹ [Fagråd \(FHS SKSK\) - Militær logistikk - Militær logistikk - Alle dokumenter \(sharepoint.com\)](#)

4 Tilnærming til evalueringen

4.1 Generelt

Evalueringen av studiet er gjort ved en gjennomgang av formell dokumentasjon som er tilgjengelig i FHS/SKSK sitt kvalitetssystem². I hovedsak er det resultater fra tilbakemeldinger fra kadetter (emneevalueringer, studieprogramevaluering, andre tilbakemeldinger) og tilhørende emnerapporter fra emneansvarlig (knyttet til emneevaluering). Det er også gjort en gjennomgang av alle emnebeskrivelser i programmet, en vurdering av i hvilken grad det er synlig at emnebeskrivelsene bygger på hverandre utover i studieløpet, samt en vurdering av hvorvidt læringsutbyttebeskrivelsene understøtter de overordnede læringsutbyttebeskrivelsene på programnivå. Utover formelle dokumenter har det vært møter og diskusjoner om utdanningsprogrammet med følgende aktører:

- Kvalitetsmedarbeider ved SKSK, FHS, og Høgskolen i Molde
- Kontakt- og faglig ansvarlig ved Høgskolen i Molde
- Møter og avklaringer med seksjonssjef for logistikk og ressursstyring ved FHS/SKSK
- Ansatte ved seksjon for logistikk og ressursstyring ved FHS/SKSK
- Programoffiser ved FHS/SKSK
- Sjef Marinens Logistikk våpen (MLK) – direkte mottaker av kadetter fra utdanningen

4.2 Ambisjon

I hovedsak er tema som er har vær gjenstand for vurdering som følger:

- Studieprogrammets innhold og organisering
- Fagmiljø og dets størrelse, robusthet og kompetanse
- Faglig akademisk nivå
- Studieprogrammets relevans for Forsvaret

5 Studieprogrammets innhold og organisering

5.1 Generelt

Studieretningen skal gi en integrert kompetanse som inneholder felles offisersfag, lederutvikling og bransjefag. I tillegg til den militære profesjonsutdanning som inneholder lederskap, forsvarskunnskap og militærmakt, skal studieprogrammet produsere offiserer med fagkompetanse innenfor militær logistikk til Forsvaret. Studiet gjennomføres over tre år og gir årlig 60 studiepoeng; i sum 180 studiepoeng, og tilfredsstillende de formelle kravene til en bachelorgrad³. Det første året er hovedfokuset profesjonsutdanningen, -de to påfølgende studieårene er bransjefag hovedfokuset. Lederskap er definert som en del av profesjonsutdanningen og er gjennomgående over tre år (hele studietiden).

Bachelorutdanningen ved FHS er felles for alle krigsskolene, men skolene tilbyr ulike bransjeutdanninger. Det betyr at bachelorprogrammet som tilbys for samtlige kadetter ved FHS/SKSK, med unntak av Cyberingeniørhøgskolen, på programnivå er bachelor i militære studier med fordypning i ledelse. Linjen militær logistikk er en av FHS sine 11 bransjeutdanninger. Den offisielle tittelen på studieprogrammet er derfor *Bachelor i militære studier med fordypning i ledelse- militær logistikk*. I tillegg fremkommer det i nasjonal

---

² [SKSK Kvalitetssystem \(sharepoint.com\)](https://sharepoint.com)

³ [Lov om universiteter og høyskoler \(universitets- og høyskoleloven\) - Lovdata](#) §3-1 (1)

rammeplan for i militære studier⁴ at krigsskolene skal tilby en akademisk profesjons- og lederutdanning av høy kvalitet og relevans, der man kombinerer praksis og teori. Innholdet i utdanningen skal organiseres slik at det er integrasjon mellom fagene og teoretiske studier, øvelser og praksis. Utdanningen skal omfatte personlig utvikling, fagkunnskap, og skape innsikt og forståelse for den konteksten offisersrollen skal utøves innenfor.

5.2 Er det en sammenheng mellom emnene i programmet slik at de utgjør en helhet?

5.2.1 Generelt

Det er vil her bli en kort beskrivelse av de enkelte emnene gjennom hele studieprogrammet for å vise hva som er hensikten med de ulike emnene.

5.2.2 GOU 1 – skoleår 1⁵

Fellesfagåret starter med emnet *Grunnleggende offiserskompetanse (MILM 1101)*. Hensikten med emnet er å sikre et felles kunnskaps og ferdighetsnivå for alle kadettene, uavhengig av forsvarsgren, bransjetilhørighet og tidligere militærtjeneste. Emnet skal sette kadettene i stand til å starte sin offisersutdanning og – utvikling. Dette ved å tilføre grunnleggende militær kompetanse, herunder opptre i uniform, betjene sitt personlige våpen og tenke selvstendig.

Den neste emnet er *Offiseren, staten og samfunnet (MILM 1102)*. Emnet skal gi kadettene en innføring i den profesjonen som hun/han skal bli en del av, herunder profesjonens forhold til den norske staten og det norske samfunnet. Kadettene skal skaffe seg et grunnlag for å forstå og reflektere over offiserens rolle, handlingsrom og ansvar i utøvelse av militærmakt på vegne av staten og samfunnet.

Emne tre er *Offiseren og krigen (MILM 1103)* og skal introdusere studenten for grunnleggende historiske og teoretiske perspektiver på bruk av militær makt. Emnet skal gi kadetten kunnskap om grunnleggende forhold ved militære operasjoner, krigens natur og skiftende karakter både i historisk perspektiv og i en samtidskontekst. Det siste emne i høstsemesteret er *Offiseren som leder (MILM 1104)*. Hensikten med emnet er å danne grunnlaget for offiseren til å kunne tilpasse sitt lederskap etter Forsvarets verdimeslige, etiske, og juridiske grunnlag. Videre skal innholdet i emnet også ivareta forsvarets forventning til en militære offiserer, hvor han/hun har tilstrekkelig kunnskaper, ferdigheter og holdninger til å utøve god ledelse.

Emnerekken gjennomføres i fellesskap for alle krigsskolene, geografisk plassert på hhv. Heistadmoen og Krigsskolen Linderud. Hvert av emnene gir 7,5 studiepoeng. Det har imidlertid vært EBA-messige utfordringer knyttet til forlegning av alle kadettene, noe som har medført at deler av kadettmassen har gjennomført deler av emnene ved Sjøkrigsskolen. Kadettene har fulgt samme emne, med likt innhold og pensum, men kadettene ved FHS/SKSK har i hovedsak fulgt emnet digitalt. Som et tiltak for å tilfredsstille intensjonen ved felles førstesemester, fokus på fellesskap på tvers av forsvarsgren, har fordelingen av kadetter mellom lokasjonene vært gjort på tvers av grenstilhørighet.

Semester to er første møte kadettene får med den forsvarsgrenen de skal tjenestegjøre i etter endt utdanning. Fokuset er innrettet mot grunnlaget for *Sjømakt (MILM 1301)*, *Landmakt*

---

⁴ [Offisersutvikling på Sjøkrigsskolen \(sharepoint.com\)](#) Sjøkrigsskolens program for offisersutvikling pkt 1.2

⁵ Evalueringen tar utgangspunkt i studieplanen til kadettene som fullførte sin utdanning våren 2021 (kull 18-21). Emnestrukturen for førstesemester ble endret høsten 2020 (gjeldende for kull 20-23 og utover), til to 15 stp. emner (hhv. MILM1105 og MILM1106). Vurderingen av emne MILM1101-MILM1104 vil derfor ikke være relevant for dagens utdanningsordning.

(MILM 1201) og *Luftmakt (MILM 1401)*. Hovedfokuset her er å bli kjent med egen forsvarsgren, - dens historie og sentrale begreper. I emnet brukes engelsk aktivt som følges av sjø- og luft kadettene behov. Her legges det vekt på betydningen av engelskspråket som kommunikasjonsform, både sosialt og profesjonelt i egen forsvarsgren.

Det neste emnet som blir gjennomgått er *MILM 1302 Militær problemløsning og metode*. Hovedformålet med emnet er å skape forståelse for hvordan man kommer frem til kunnskap gjennom nyttegjøring av vitenskapelige metoder, skape forståelse for hvordan man kommer frem til gode avgjørelser gjennom militære problemløsningsmetoder, samt skape forståelse for hvordan operativ planlegging og lederskap henger sammen.

5.2.3 GOU 2 – skoleår 2

I skoleår to – semester 3 og 4, endrer fokus og innholdet i emnene seg betydelig fra første skoleår. Dette er starten på bransjedelen av utdanningen. Her er det fagområdet logistikk med utvalgte emner som gjennomgås. URE hadde som ufravikelig krav at minst 60 studiepoeng i denne utdanningen skulle outsources. Skoleår to leveres derfor av Høgskolen i Molde (HiM) i henhold til egen kontrakt⁶. Selve undervisningen gjennomføres ved at kadettene er på SKSK og følger ordinær undervisningen via «videolink». Undervisningen blir tatt opp og kan spilles av i ettertid av den enkelte kadett ifb. selvstudie og bearbeiding av undervisningsmaterialet. De har også anledning til å kontakte lærer for å avklare spørsmål og diskutere faglige problemstillinger. Faglærer gjennomfører undervisning fysisk ved SKSK ved oppstart av fag og i forkant av eksamensperiode. Grunnet covid-19 har dette ikke vært gjennomført i samtlige fag.

Det gjennomføres fire fag i parallell hvert semester (ca 17/18 uker). Valget SKSK har tatt inn i tilbudet til kadettene har falt ned på 8 fag med 7,5 studiepoeng hver, hvorav 3 av fagene krever forkunnskaper som kadettene ikke trenger for å tilfredsstillende opptak til SKSK. Kravene til forkunnskaper er i studieplanen til HiM tre enkeltfag som følger:

- SØK200 Mikroøkonomi
- BØK205 Økonomistyring og regnskap
- LOG500 Styringsmodeller og operasjonsanalyse

Mikroøkonomi krever matematikk som grunnlag, og det er derfor lagt inn i høstsemesteret for å sikre at kravet er ivaretatt. Utover det er forkunnskapene som kreves relatert til matematikk og grunnleggende regnskap. Ved samtaler med HiM er de «romslig» ift. å la studenter delta på enkeltemner selv om de formelt sett ikke alltid tilfredsstiller kravene, men høgskolen er tydelig på at dette vil kreve ekstra innsats fra studentene. I tillegg tilbyr HiM forkurs både i matematikk og regnskap til sine studenter slik at de skal være bedre rustet til å gjennomføre fagene på bachelorprogrammet.

Ved SKSK er disse kravene håndtert ved at kadettene får et grunnleggende kurs i matematikk og regnskap som i sum går over 3-4 uker før de starter opp på semester 3. Dette er begrunnet med at det er viktig at kadettene har best mulig forutsetninger for å gjennomføre studieopplegget ved HiM. Forkurset gir ikke studiepoeng og undervisningen blir omtalt som «svart undervisning» da dette ikke er reflektert i studieprogrammet for denne linjen. Det er imidlertid plass rent tidsmessig i skoleåret til å gjennomføre undervisningen for å gi kadettene best mulig grunnlag for studietilbudet ved HiM. Kadettene ved SKSK kunne fulgt

---

⁶ <https://forsvarssektoren.sharepoint.com/Kontrakt> FHS - HiM, ref DL 2018005855-15

programmet til HiM for disse forkursene, men det passer ikke rent tidsmessig med tilgjengeligheten til kadettene.

Ved tildelingen av studiepoeng for et emne skal det være en viss forholdsmessighet mellom innhold og uttelling. Ifølge retningslinjer fra Universitets- og høyskolerådet (UHR) og den internasjonale ECTS-skalaen tilsvarer ett studiepoeng en normal arbeidsbyrde på mellom 25 og 30 arbeidstimer. Det heter ytterligere etter §2-2 (3) i studietilsynsforskriften at heltidsstudier på høyere nivå skal ha et samlet arbeidsomfang på mellom 1500-1800 timer. Sett ut ifra studiepoeng (180 stp ved 3-årig bachelorgrad) utgjør et omfang på 60 studiepoeng hvert år, der et studiepoeng konservativt sett er 30 timer, av en totalbelastning på 1800 timer. Det utvalget av emner fra HiM som SKSK har valgt å tilby kadettene er å betrakte som sentrale og nødvendig for en logistiker i utøvelsen av sitt fag. Det er imidlertid muligheter for å tilby en annen fagkombinasjon, og ikke minst velge, eksempelvis et emne som en mer omfattende og arbeidskrevende. Utvalget av fag som er i programmet i dag har vært gjenstand for vurderinger og krav fra Forsvaret samt hva som har vært tilgjengelig de ulike semestrene ved HiM ifm etablering av leveransen fra HiM. I forkant av kontraktsinngåelse ble anbefaling fra SKSK om fagsammensetning godkjent i fagråd.

5.2.4 GOU 3 – skoleår 3

Tredje og siste skoleår starter med det siste av i alt syv fellesfag hvor alle fem linjene ved skolen deltar. Emnet er *Grunnleggende fellesoperasjoner (OPS 3101)* har til hensikt å skape et grunnleggende kunnskapsnivå og forståelse for hva militære fellesoperasjoner er, og hvilke hovedutfordringer som er knyttet til fellesoperativt samvirke i en nasjonal kontekst. Fokuset i modulen legges på en grunnleggende forståelse for hvordan forsvarsgrenenes styrker bidrar og skaper effekter i en fellesoperasjon, og hvilke utfordringer som er knyttet til militære styrkers samvirke med sivile aktører i et operasjonsområde. I tillegg vil emnet behandle grunnleggende problemstillinger knyttet til planlegging og gjennomføring av fellesoperasjoner i en multinasjonal NATO-kontekst. Emnet gjennomføres som modul over 5-7 uker, med geografisk plassering på Krigsskolen Linderud.

Det er her en forventning fra de øvrige kadettene at de som representerer logistikklinjen skal komme med logistiske forslag til løsninger og bidrag i en fellesoperativ kontekst. Kadettene har i sin emnebeskrivelse ingen tidligere undervisning innenfor militær logistikk og erfarer derfor at de ikke har tilstrekkelig kompetanse om fellesoperasjoner til å bidra inn i emnet. I sin avsluttende studieprogramevaluering skriver klassen (LOG 18-21) følgende:

«Sett fra logistikk sitt perspektiv opplevde vi at plasseringen til fellesoperasjoner ikke passet inn i vårt løp. Grunnen til dette var at når vi gjennomførte fellesoperasjoner hadde vi ikke hatt noe utdanning i militær logistikk, som gjorde at vi ikke hadde noe spesielt å bidra med fra vårt fagfelt under den modulen. Vi hadde på det tidspunktet kun hatt 2. året med sivile fag ...»⁷

Kadettene har i liten grad kjennskap til fellesoperasjoner og ved tidligere undervisning fra HiM er det gjennomført enkeltfag som er nødvendig i utøvelse av logistikk, men i liten grad

---

⁷<https://forsvarssektoren.sharepoint.com/:b:/t/SeksjonforstudieadministrasjonogkvalitetFHSSKSK/ESTvj3MfGE1Kkl4s6rC9GpsBQw8kbXKo5R1GeQQ37WsepA?e=qputQJ>

satt sammen til en helhet ifb. hva som er logistiske forutsetninger for å kunne gjennomføre en fellesoperasjon. Ideelt sett skulle kadettene hatt et emne som innføring i dette temaet før fellesoperasjonsmodulen. Det gjøres nå i praksis ved å gjennomføre et emne som kalles innføring i militær logistikk, igjen uten at kadettene blir kreditert med studiepoeng. Det er imidlertid vurdert å være viktig for videre karriere og forventninger til tjenesten de skal bekle etter endt utdanning at dette gjennomføres. Denne undervisningen gjennomføres under kategorien «svart undervisning». De resterende emnene dette skoleåret er fem enkeltemner som fokuserer utelukkende på logistikk. De fire første gir 7,5 studiepoeng og det siste og avsluttende emnet er en bacheloroppgave som krediteres med 15 studiepoeng. Alle emnene gjennomføres som moduler over 4-6 uker, med noe lengre tid avsatt til bacheloroppgaven.

Det første emnet er *Militær forsyningsledelse (LOG 3101)* hvor emnet skal gi kadettene kunnskap om logistikkteori og ledelse av forsyningskjeder i en militær kontekst. Emnet skal gi kadettene innsikt i logistikk i materiellets levetid, herunder «integrated logistic» support som fagområde og arbeidsmetode. Kadettene skal få forståelse for helhetlige logistikk-løsninger for anskaffelse av materiell, valg av organisering og hvordan dette henger sammen med operativ evne. Det neste emnet er *Strategi og logistikk (LOG 3102)*, som har til hensikt å gi kadettene kunnskap om hvordan logistikken gjennom historien har påvirket militære operasjoner og hvilken strategisk betydning logistikk har for anvendelse og forvaltningen av militærmakt.

Det tredje emnet er *Defence Resource Management (LOG3104)*. Emnet har som hensikt å gi kadettene en innføring i virksomhetsstyring i Forsvaret og grunnleggende teori knyttet til økonomisk styring i offentlig sektor generelt, og Forsvaret spesielt. Kadettene gis innføring i teori som danner grunnlag for fagområdet logistikk og som er sentral for å kunne forstå kost-nytte betraktninger og prinsipper for effektivisering. Kadettene skal gis innføring i ressursstyring i et større perspektiv i Forsvaret, og hvordan innsatsfaktorene materiell, personell, økonomi, EBA, IKT sammen skaper grunnlag for styrkeoppbygging og utøvelse av militære operasjoner. Kadettene skal gis innføring i styring som en integrert del av ledelse og forstå hvordan de kan bidra med sin fagkunnskap til ledelsesprosessene ved sin kommende avdeling.

De tre første enkeltemnene oppsummeres og settes sammen i det fjerde emnet – *Logistikk i operasjoner (LOG 3103)*. Emnet fokuserer på logistikk i nåtid, logistikkplanlegging på kortere og lengre sikt, samt utøvelsen av logistisk understøttelse til militære operasjoner nasjonalt og internasjonal. Det fokuseres på helhet for logistikk og hvordan det arbeides for god beredskap med varierende klartider. Emnet søker å kontekstualisere gjennomgått teori i hele studieprogrammet i en operativ sammenheng. Emnet inneholder presentasjoner fra sentrale avdelinger i Forsvaret, herunder NLOGS, FOH og andre taktiske avdelinger, med den hensikt å gi kadettene innsikt i den praktiske utførelsen av operasjoner og understøttelse av operasjoner på flere nivå. Emnene gjennomføres på SKSK og undervisning ivaretas av personell ved seksjon for militær logistikk og ressursstyring. På tre av de fire ovennevnte emnene deltar linjen militærmakt og sikkerhetsoperasjoner. Selv om dette er en liten gruppe, bidrar deres deltakelse i emnet til redusert fleksibilitet og skaper et ekstra hensyn som må tas ved eventuelle endringer i programmet.

Det siste emnet er *Bachelor oppgave i militære logistikk (OPG 3101)*. Bacheloroppgaven er et selvstendig faglig fordypende arbeid med utgangspunkt i en problemstilling fra Forsvaret og innen teoriområde fra bransjeutdanningen. Kadetten skal utvikle evnen til kritisk tenkning ved

måten egen organisasjon løser oppdraget i et kost/nytte perspektiv, det vil si om Forsvaret kan oppnå samme resultat med mindre ressursbruk, eventuelt få en bedre måloppnåelse med de samme ressursene.

5.3 Program for sjømilitær offisersutvikling

5.3.1 Generelt

Den profesjonsrettede lederutviklingen benevnes i Forsvarets høgskole som offisersutvikling, som altså er betegnelsen på kadettene helhetlige dannelsesprosess for å utvikle den offiserskompetansen som kreves. Offisersutvikling kan defineres som *«all målrettet og planlagt aktivitet som har til hensikt å utvide kadettens evne og vilje til å være effektiv i militære lederroller og ledelsesprosesser»*. Offisersutvikling skal være en rød tråd gjennom alle emner og aktiviteter som inngår i utdanningen, og omfatter all målrettet og planlagt aktivitet som kan utvikle kadettene evne til å utøve sin profesjon på en god og relevant måte. Med andre ord vil programmet ta for seg sammenhengen mellom lederskapsteori, fag, profesjon og hvordan vi gjennom dette lager relevante sjømilitære praksisarenaer for å utvikle kommende sjøoffiserer.

Med bakgrunn i Forsvarets høgskoles «one pager» som beskriver offisersutvikling; i tillegg til de krav Sjøforsvaret stiller, foreligger det et eget dokument for program for sjømilitær offisersutvikling⁸. Det omfatter også kadetter på logistikklinjen fra hæren og luftforsvaret. Disse får sitt offisersår (GOU1) ved FHS fellesdel og i egen forsvarsgren, og de to bransjeårene ved SKSK. Offisersutvikling er den profesjonsrettede delen av utdanningen på Sjøkrigsskolen, og er synlig i kadettene hverdag gjennom tidfestede offisersutviklingsøkter. Videre jobbes det med å etablere et eget offisersutviklingsemne som er felles for alle bransjer i samtlige studieløp ved FHS/SKSK. Gjennomføring av offisersutviklingsprogrammet til kadettene ved Sjøkrigsskolen går gjennom alle tre skoleårene.

Alle på skolen har et ansvar for å utdanne og utvikle kommende offiserer, og således må alle ha et eierskap til, og være delaktige i, offisersutviklingen. Derfor ventes at samtlige setter seg inn i programmet og at hele FHS/SKSK, inkludert ledergruppen, skal ha en felles tilnærming. Med andre ord har alle ved FHS/SKSK et ansvar for offisersutviklingen. Seksjon for veiledning, trening og øving (VTØ) har et særlig ansvar å koordinere og gjennomføre programmet, med støtte fra øvrige seksjoner på skolen, samt KNM Tordenskjold sitt navigasjonskompetansesenter (NAVKOMP). Seksjon for sjømakt og sjømilitær ledelse er en spesielt viktig bidragsyter med kompetanse og lærerkrefter innenfor ledelse og maritime operasjoner. For hvert kull etableres det et command-team OU, bestående av kullsjef og lederskapslærer.

5.3.2 Øvelser

Førsteåret er et felles offisersår, der kadettene er organiserte i faste lag uavhengig av bransje. Hensikten med lagsinndelingen er å la laget være en trygg ramme for utvikling, samtidig som kadettene skal lære seg å gi tydelig og konstruktiv tilbakemelding på andres atferd. Kadettene skal gjennom året tilegne seg kjennskap til egne begrensninger og styrker i lederrollen, samt lære seg grunnleggende metode for militær problemløsning og metodikker for utøvelse av lederskap. Basiskunnskaper innenfor operativ planlegging og kommando og kontroll er en del av dette. Pensum i lederskapsteori blir gjennomgått ilt første året og danner grunnlag for

---

⁸ [180605 Offisersutvikling på Forsvarets Høgskole \(FINAL - one pager\).docx \(sharepoint.com\)](#)

utøvelse av lederskap på mange arenaer. Førsteåret inneholder flest øvelser og praksisarenaer for å danne et felles offisersgrunnlag som basis for videre utvikling.

Andre- og tredjeåret blir kullet omorganisert i klasser og den videre offisersutvikling blir mer bransjerelatert. Det legges vekt på at kadettene skal bygge videre på de oppdagelsene de gjorde om seg selv under offisersåret. De skal utvikle sin lederkompetanse i et bransjeperspektiv og være klar over de spesielle krav eller utfordringer som er spesielt fremtredende i de funksjonene de skal inn i etter fullført Sjøkrigsskole.

VTØ har ansvaret for øvelser på SKSK. For hver øvelse utpekes en gjennomføringsansvarlig (GA) som leder øvingsplanleggingsprosessen støttet av seksjonens spesialist (OR) og en plangruppe på tvers av seksjonene satt sammen for den enkelte aktivitet. GA må jobbe tett sammen med emneansvarlig for å ivareta læringsutbyttene i de ulike emnebeskrivelsene. Dette er essensielt for å ivareta god sammenheng mellom teori, praksis og veiledning. Videre er VTØ helt avhengig av støtte fra øvrige seksjoner/ NAVKOMP for å planlegge tverrfaglig, ivareta samsvar mellom teori og praksis, men også for å gjennomføre selve aktiviteten. Under øvelser vil personell fra andre seksjoner inngå i øvingsledelsen i høyst mulig grad. Dette for å sørge for at veilederne i seksjonen, som kjenner kadettens utvikling best, kan virke som veileder i lagene også på øvelse. Det vil allikevel være behov for veiledere utenfor seksjonen for å dekke personellbehovet.

Øvingsrekken på SKSK er lagt opp med en naturlig progresjon som henger sammen med teori og den praksis de etter hvert får. Hver øvelse er beskrevet med hovedmålsetninger, konsept, og ressurser i en øvelsesspesifikasjon. Øvingsrekken er vist i tabellen under:

Studieår	Semester	Øvelse	Type øvelse	Merknad
G O U 1	1	Feltuke 1	Feltmessig tilvenning, grønn tjeneste	Feltmessige øvelser som del av FHS felles semester, emne 1
		Feltuke 2	Avsluttende lederskapsøvelse	
	2	SJØBEIN	Maritim øvelse grunnleggende sjømannskap, lederutvikling og gjennomføring av emne 5 som fokus.	9 - 11 ukers tokt om bord på Statsraad Lehmkuhl
		BOYD	Feltøvelse i kystsonen med fokus på lederutvikling og trening på hurtig beslutninger i et dynamisk scenario (free play) GOU 1 er målgruppe LOG 2 har ansvar for planlegging og gjennomføring.	Småbåter benyttes. SSS, MTA og NAVSIM
		SJØKRIGER	Mestrings øvelse i kystsonen med fokus på lederutvikling. GOU 1 er målgruppe og øves GOU 2 og 3 støtter gjennomføring og veiledning	Krav til bestått. SKSKs mest ressurskrevende øvelse. Oppdragsløsning inkluderer bruk av skolefartøy og småbåter
G O U 2	3	KAIROS	Team bygging. Fra lag i officersåret til klasser iht bransje	Gjennomføres på SKSK
		GUNEX 1	Brukerkurs P80 Vedlikeholdsskyting HK4-16 Kadetter øves i forflytning av avdeling og leirdrif	Gjennomføres på Ulven med støtte fra KNM-T
	4	BOYD	Kadettstyrt planlegging og gjennomføring av øv BOYD for GOU 1	LOG2 – med noe støtte fra øvrige klasser.
		Gunex 2	Brukerkurs P80 (fortsettelse) Vedlikeholdsskyting HK4-16 Kadetter øves i forflytning av avdeling og leirdrift	Gjennomføres på Ulven med støtte fra KNM-T
		SJØKRIGER	Enkelte kadetter deltar for å ivareta erfaringsoverføring fra GOU3 – Mandela og veiledning	
G O U 3	5	MINI KAIROS	Team bygging. Reorientering fra 2 til 3 år. – er klassen der den skal være ?	Gjennomføres på SKSK
		MAROPS	Maritim liveøvelse med fokus på å løse maritimt oppdrag i en relevant operativ kontekst	Skolefartøy, småbåter og innleide fartøy.
		JOST	Simulator øvelse med alle bransjer	Gjennomføres dersom mulighetsrom/ del av MAROPS
	6	JOST 2	Simulator øvelse med alle bransjer	Gjennomføres dersom mulighetsrom
		SJØKRIGER	GOU 3 har ansvar for deløvelse MANDELA, og hele kullet støtter øvelsen som kadettveiledere, i øvingsstab, som markører og sikkerhetskontrollører.	

Tabell 1 Øvingsprogram

5.3.3 Offiserutviklingsøker år 2 og 3

Som nevnt tidligere gjennomføres det teoriøker som en del av offiserutviklingsprogrammet i de to siste årene. Dette som en forlengelse av den formelle lederskapsteorien, relatert til videre offiserutvikling og praksisarenaene kadettene gis i bransjeperioden. Ansvar for gjennomføring er kullsjef (emneansvarlig OU), med støtte fra lederskapslærerne. I tillegg vil eksterne foredragsholdere med spesiell kompetanse eller erfaring benyttes. Tabellen under viser programmet i bransjeårene:

Semester	Tema	Hensikt	Merknad
3	Stressmestring og enkel militær planlegging og gjennomføring.	Gi teorigrunnlag innenfor stressmestring, Gi praksis med planlegging og gjennomføring aktivitet. Gi erfaring med stressmestring opp mot egen HP/OU.	Som grunnlag for refleksjon og læring med bakgrunn i øvelse SJØKRIGER. Praksis med planlegging og gjennomføring av OU økter skal være i rammen av mil. ferdigheter.
4	Veiledning. Enkel øv-planlegging "Kriser i det små"	Evnen til å lære opp og veilede eget personell er en viktig egenskap for en offiser. Øktene skal gi relevant teori for å forberede kadettene på dette, slik at de kan anvende dette både i studiesituasjon, og for å veilede andre kadetter på gitte praksis arenaer.	LOG 2 får ansvar for gjennomføring og kadettveiledning på øvelse BOYD. Veiledningskurs, Veiledning som del av mellommenneskelig håndtering av kriser med mindre omfang; selvmord, død, skade, MOST, kollegastøtte/vanskelige p samtale/psyk.førstehjelp. Veiledning som forb. til Sjøkriger/Mandela.
5	Militær pedagogikk/ Operativ pedagogikk Operasjonsplanlegging (CTU-nivå)	Gi teorigrunnlag mil.ped. Gi mil.ped praksis med å lære opp andre klasser om egen bransje i rammen av forberedelser til øv MAROPS under OU økter. Trekke erfaringer fra FOPS modul og egen bransje inn i en maritim taktisk kontekst, samt gi alle bransjer kunnskap om maritim operasjonsplanlegging. Få erfaring med synergi/gjensidig støtte mellom bransjene i øv. MAROPS	JOST (SIMEX) som bidrag for felles forståelse av bransjene. Praktiske forberedelser til øvelse MAROPS vil bli utført i enkelte av øktene.
6	"kriser i det store" Operasjoner og kriseledelse Veiledning øv-planlegging	Erfaringsbriefer og refleksjon rundt tema som stridsledelse og kriseledelse i aktuelle kontekster. Forberede kadettene til kadettveiledning på øvelse SJØKRIGER (Mandela). Forberedelser til overgang til tjeneste. Utarbeidelse av «min ledelsesfilosofi»	Kriseledelse og håndtering. Før. Under og etter en krise. Akutt krisehåndtering (ie mottakssenter osv) og lengre siket (Få personell i operativ tjeneste igjen) ivaretagelse og anerkjennelse av personell og pårørende under/etter krise. Praktiske forberedelser til øvelse SJØKRIGER vil bli utført i enkelte av øktene.

Tabell 2 Offisersutviklingsøkter år 2 og 3

5.3.4 Andre utviklingsarenaer

Militær idrett & trening (MIT) utgjør en av bærebjelkene i offisersutdannelsen. Det å være trent for å prestere, inneha en god fysisk form, samt å være mentalt påkoblet er essensielt i all krigføring. En viktig del av offisersutviklingsprogrammet er derfor å bygge opp og ivareta både fysisk og mental robusthet. Det er et gjennomgående program for dette temaet i de ulike semestrene, der hensikten er å fremstå som et godt forbilde både fysisk og mentalt, og kunne lede og trene andre for å øke kampkraften og den operative evnen på eget fartøy/avdeling.

Gjennom tiden på Sjøkrigsskolen vil kadettene få muligheter til utvikling gjennom et spenn av arenaer, også utover det ordinære faglige studieprogrammet. Dette krever oppfølging og veiledning både fra faglærere og faste veiledere så lang ressursene strekker til. I klasserom og ved bransjerelaterte aktiviteter og kurs vil god veiledning gi positiv effekt for kadettene utbytte utover det faglige. Både som enkeltpersoner, i gruppedynamikk og hvordan de løser sine oppgaver i team. Kadettene vil også få mulighet til å søke lederroller gjennom planlegging og gjennomføring av arrangement og aktiviteter, både i regi av SKSK og kadettforeningen VALKYRIEN. Eksempel på slike aktiviteter kan være mottak av nytt kull som trening på innrykk i avdeling, planlegging og gjennomføring av skytehelg (forflytting av styrker og leirdrift), Inspiserende Kadett som trening til vaktrollen ved operativ avdeling, verv i Valkyrien, gjennomføring av kadett arrangement som NOKA, NAKA, Sjefens Ball og avslutningsseremoni.

5.4 Evalueringssystem for utdanningen

I skolens kvalitetssystem er det etablert en egen prosedyre for hvordan evaluering av læringsprosesser, kurs og støttevirksomhet skal gjennomføres (P-12)⁹. Hensikten er å avdekke

⁹<https://forsvarssektoren.sharepoint.com/:w:/t/SeksjonforstudieadministrasjonogkvalitetFHSSKSK/EUmELKYWJA9FsEurmlwBPUBCwIaHaATXZlvWsJbfpEw8Q?e=LxD3iN>

eventuelle svikt i studiekvalitet samt å konstatere hva som fungerer tilfredsstillende. Dette gir grunnlag for å iverksette tiltak dersom det er behov for det.

Det skal gjennomføres en systematisk evaluering av teoriundervisning, øvelser og annen aktivitet, slik at alle emner og aktiviteter blir evaluert minst en gang i løpet av en periode på to år. Evalueringen skal skje ved avslutningen av undervisningen i emnet, ved endt øvelse eller endt annen aktivitet. I tillegg kan kadettene ved behov få muligheten til å gi tilbakemelding på alle sine respektive emner i midten av hvert semester. Ved emneevaluering skal kadettene gi tilbakemelding ved å fylle ut et elektronisk spørreskjema. Tilbakemeldingene skal registreres og brukes av emneansvarlig som grunnlag for en emnerapport. Tilbakemeldingen skal være i en slik form at emneansvarlig/faglærers (arbeidstakers) integritet og verdighet ivaretas.

Ansvar for å gjennomføre systematiske evalueringer ligger hos kvalitetsmedarbeider som er en fast heltidsstilling ved skolen. I tillegg til det systematiske evalueringsarbeidet kan faglærer, seksjonsledere, veiledere m.m. på egenhånd evaluere emner eller øvelser der de anser dette som hensiktsmessig. Den videre saksgang er at emneansvarlig skal gjennomgå tilbakemeldingen og utarbeide en emnerapport. Rapporten skal leveres til kvalitetsmedarbeider og videreformidles til programansvarlig. Programansvarlig tar rapporten videre til seksjonssjefene. Evalueringsrapporter som avdekker behov for å gjøre større endringer i emnestrukturer, skal fremlegges for studieprogrammets respektive fagråd. I tillegg skal avgangskullet på slutten av avsluttende semester fremlegge en kvalitativ tilbakemelding av studieprogrammet som helhet. Målet er at kadettene skal gi en konstruktiv tilbakemelding på sine respektive studieprogram, som gir en mulighet for de programansvarlige til å vurdere programmet og til å gjøre justeringer. Evalueringen kartlegger studiekvalitet i sin helhet og ikke på enkeltemnenivå.

Emnene som kadettene på militær logistikk-linjen følger ved HiM faller i utgangspunktet utenfor FHS/SKSK sitt kvalitetssystem. FHS/SKSK har derfor ingen ansvar for forvaltning og oppfølging av evalueringer eller annen kvalitetsutvikling. HiM sitt evalueringsregime avviker fra FHS/SKSK sitt, ved at de gjennomfører emneevaluering hvert tredje år eller ved større endringer, som f.eks skifte av fagbok eller faglærer. Denne praksisen er stort sett i tråd med det som gjøres ved andre større universiteter- og høgskoler. Selv om ikke FHS/SKSK har direkte påvirkning på emneutviklingen av usatte emner, er det bestemt at kadettene skal evaluere samtlige emner som et ledd i FHS/SKSK sin interne kvalitetssikring. Ettersom skolen kjøper en tjeneste, er det relevant å vite hvordan kadettene opplever kvaliteten på produktet som leveres. Disse tilbakemeldingene deles med programansvarlig FHS/SKSK og seksjonssjef militær logistikk, som igjen deler resultatene videre med HiM ved behov.

5.5 Oppsummering av studieprogrammet

Studieprogrammet ved FHS/SKSK logistikk linjen gjennomføres over 3 år og gir en fullverdig bachelorgrad. I hovedsak består studieprogrammet av fellesfag som fokuserer på offisersfag og lederutvikling samt bransjefag relatert til logistikk. Studiet tar opp 20 enkeltemner hvor bransjefagene er 13 (65%) av totalen som vist i tabellen under:

Emner	Antall	Andel i %
Bransjefag	13	65 %
Fellesfag	7	35 %
Totalsum	20	100 %

Tabell 3 Antall bransjefag vs fellesfag

Bransjefagene gir også flest studiepoeng og tildeles 105 (58 %) av totalt 180 studiepoeng, som vist i tabellen under:

Fag	Studiepoeng	Andel i %
Bransjefag	105	58 %
Fellesfag	75	42 %
Totalsum	180	100 %

Tabell 4 Andel studiepoeng mellom bransjefag og fellesfag

Emnenes størrelse som tilbys i studiet viser at 16 av 20 emner tildeles 7,5 studiepoeng og de fires resterende gir 15 studiepoeng som vist i tabellen under. Dette er tilsvarende det som gis på andre høyskoler på tilsvarende nivå.

Studiepoengfordeling	Antall emner	Andel i %
7,5 studiepoeng	16	80 %
15 studiepoeng	4	20 %
Totalsum	20	100 %

Tabell 5 Studiepoengfordeling for antall emner

Skoleår to er kjøpt tjeneste av HiM og de leverer 8 (62%) emner av totalt 13 emner som relaterer seg til bransjefag. Gjennomføringen ved HiM er via videolink til SKSK hvor kadettene sitter fysisk. Det gjennomføres fire fag i hvert av de to semestrene som går over 17-18 uker. Den øvrige undervisning for kadetter er modulbasert med 5-7 uker på hver modul, der det også er flere forflytninger til ulike militære institusjoner for selve gjennomføringen. Den store andelen av relativt kortvarige moduler er ikke likt andre høyskoler på samme nivå.

Studieprogrammet inneholder også en dimensjon der offisersfag og lederskap er sterkt i fokus. Kadettene gjennomgår et eget egenutviklingsprogram gjennom hele studieløpet og får tildelt veiledere som følger de gjennom studietiden. Videre er det en rekke arenaer for øvelser og andre oppgaver i hele studieløpet hvor det tilrettelegges for at disse ferdighetene blir prøvd ut i praksis. Dette er et tilbud som ikke er vanlig på andre studier på samme nivå. Offisers- og lederskapsutvikling er på lik linje med fag som står oppført i studieplanen arbeidskrevende, men gir motsetningsvis ikke studiepoeng.

Alle emner som gjennomføres har læringsmål relatert til hvilke kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse den enkelte kadett skal besitte etter gjennomført emne. I tillegg evalueres all undervisning i den hensikt å sikre at det ikke svikt i studiekvaliteten. Skolens kvalitetsmedarbeider har et spesielt ansvar for at dette gjennomføres iht. egen etablert prosedyre.

Skoleårets lengde er betydelig lengre enn andre studieinstitusjoner på sammen nivå. Kadettene har avsatt ca. fem uker ferie hvor tre uker er avsatt til sommerferie og de øvrige ukene fordeles på jul og påske. FHS har et unntak fra universitets- og høyskoleloven §3-5 (1) som gir skolen hjemmel for å ha lengre undervisningssemestre enn hva som er normert hos

andre universiteter- og høyskoler¹⁰. Utdanningen gjennomføres i stor grad med moduler for hvert emne. Tolv av tjue emner gjennomføres som moduler fra 5-7 uker. Det er ikke dokumenterbart i utdanningsplanen at emnene har en rekkefølge eller at de bygger på hverandre. Kadettene forflytter seg gjennom studietiden ca. tre-fire ganger mellom ulike lokasjoner for gjennomføringen av programmet. Videre er det etablert ordninger med såkalt «svart undervisning» for å gi kadettene best mulig grunnlag for å gjennomføre de respektive emner uten at det blir gitt studiepoeng for denne undervisningen. Fellesfag for alle linjer gjennomføres i hovedsak første studieår samt en modul ved oppstart skoleår tre.

5.6 Sammenheng mellom bransjeutdanningen i andre og tredje studieår

I andre studieår gjennomføres fire fag hvert år i regi av HiM. Hvert semester består av ca 17-18 uker og fagene er å betrakte som «verktøys-/metodefag» for å kunne gjøre eksempelvis analyser av logistiske prosesser. Gjennomføringens lengde gir mulighet til å bearbeide fagstoffet gjennom øvingsoppgaver, modning, trening og refleksjon da fagene går over hele semesterets lengde. Utvalget av fagkombinasjon er omtalt under pkt 5.2.3.

Når det gjelder tredje skoleår gjennomføres emnene som tas opp som moduler på seks-åtte uker hver. Modulene tar opp logistiske problemstillinger i en militærkontekst. Her benyttes metodefagene som bidragsytere i de emnene som gjennomgås i år tre. Fokuset er i hovedsak innrettet mot å styre og lede en allerede etablert logistisk struktur i en militær kontekst. Problemstillinger som relaterer seg til hva og hvordan det er hensiktsmessig å etablere logistiske strukturer i eksempelvis prosjektsammenheng ved innføring av nye strukturelementer, er tema som ikke er reflektert i studieplanen. Dette var problemstillinger som i større grad var dekket i gammel utdanningsordning. Dagens ordning gir ikke tidsmessig rom for det.

Ved å sammenligne SKSK sin modell med andre skoler på samme nivå gjennomføres rekkefølgen på emnene rimelig likt selv om sivile skoler har flere logistiske metodefag enn dette studiet ved FHS/SKSK tilbyr. Sivile utdanningsinstitusjoner har imidlertid ikke de samme krav innenfor offisersfag og ledelse som forsvarrets utdanningsmodell har.

5.7 Er de ulike emner i en naturlig rekkefølge slik at de bygger på hverandre og utgjør en helhet?

Rekkefølgen på emner og hvorvidt disse er i rekkefølge de bør være, er med dagens dokumentasjon vanskelig å gi et bekreftende eller avkreftende svar på. Ved gjennomgang av de ulike emnebeskrivelsene er det ikke synlig hvordan, eller om, de ulike emnebeskrivelsene har en relasjon til hverandre. Med andre ord om noen av emnene bygger på hverandre eller at det forutsetter gjennomført et emne før det andre. Det er ei heller en triviell oppgave å gjennomføre i praksis og det vil antagelig være delte meninger om hva som er det riktige svaret.

Hele studieprogrammet er komprimert til tre år, hvor det er harmonisert og inkludert grunnleggende offisersutdanning, og økt fokus på samarbeid med sivile utdannings- og forskningsinstitusjoner. Med disse rammebetingelsene er det muligens andre parameter som gir svaret på hva som blir naturlig rekkefølge- med andre ord hva er mulig å få til av emnekombinasjoner. Koordinering av fellesfag for alle linjer, samt innplassering av bidrag fra HiM, er eksempel på en separat utfordring for å få til en god timeplan. Det er et eksempel der

---

¹⁰ [Forskrift om delvis anvendelse av universitets- og høyskoleloven for Forsvarets høyskole og om nemnder - Lovdata](#)

dagens rekkefølge kommer uheldig ut og som er omtalt under pkt 5.2.4 – grunnleggende fellesoperasjoner. For å håndtere denne situasjonen kompenseres det med undervisning i forkant for denne gruppen med kadetter. Emnet som tas opp er ikke reflektert i det ordinære studieprogrammet og er å betrakte som «svart undervisning» hvor kadettene ikke får tildelt studiepoeng for selve gjennomføringen. Ved å se på læringsutbyttebeskrivelsene på programnivå er det imidlertid slik at summen av alle enkeltemnene tar opp de krav, som her blir stilt til både til kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse ved gjennomført studie.

5.8 Er det tydelig sammenheng mellom læringsutbyttebeskrivelsene på både emne- og programnivå?

Programkvalitet handler om hvordan studieprogrammene er utformet og organisert for at studentene skal kunne oppnå læringsutbyttet på programnivå. Et sentralt aspekt i den sammenheng er læringsutbyttebeskrivelsene (LUB). Læringsutbyttebeskrivelser (LUB) på programnivå er felles for alle *bachelorprogrammer i militære studier med fordypning i ledelse*¹¹ (jf. punkt 2.5.1). Ytterligere har hver linje utformet læringsutbytter for bransjeutdanningen i andre- og tredje året samt egne læringsutbytter for hvert enkelt emne i studieprogrammet. Læringsutbyttekravene er tydelige beskrevet i studieplanen og stiller krav til kadettene kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse etter fullført og bestått utdanning.

Med læringsutbytte menes de ferdigheter, kunnskap og kompetanser studenten skal inneha etter endt studieprogram, emnegruppe eller emne. Beskrivelsen av læringsutbyttet følger av nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk. For universiteter- og høyskoler skal læringsutbyttebeskrivelsene ligge på NKR-nivå 6 (NOKUT 2020). Våren 2020 gjennomgikk programansvarlig og kvalitetsmedarbeider, i samarbeid med seksjonene, alle læringsutbyttebeskrivelser for GOU på emnenivå. Hensikten var å endre beskrivelsene der de ikke var tilpasset riktig NKR-nivå, eksempelvis ved å fjerne nivåord som “grunnleggende”. Samtlige emner for høsten 2020 ble gjennomgått og forsøkt oppdatert iht. NKR.

Når det gjelder **kunnskaper** beskrives dette som å «*forstå styrker og svakheter, ha kunnskap om, kjenne til og det forsterkes innen den enkel bransje med; - ha bred kunnskap om*»

I beskrivelsen av **ferdigheter** som kadettene skal være i stand til etter fullført og bestått utdanning benyttes det ord som å «*kunne oppdatere sine kunnskaper, vurdere og analysere, planlegge og lede, forstå og forklare, lede, ta ansvar for, være fysisk og mentalt robust og skikket*». Til sist angis den generelle **kompetanse** med følgende uttrykk «*kjenne til, tenke kritisk og utveksle synspunkter, ha forståelse for systemkompleksitet, kan ivareta logistikkens bidrag i plan og gjennomføring på lavere og midlere nivå*»

Emnene som leveres av HiM for logistikklinjen er underlagt de samme kravene som gjelder LUB for alle høyskoler. HiM har beskrivelser av LUB på programnivå, men på emnenivå dokumenterer de ikke læringsutbyttet slik som nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk krever. HiM operer med begrepet læringsutbytte og har ikke beskrivelser av hvilke kunnskaper, ferdigheter eller generell kompetanse kadetter skal ha etter gjennomført emne. Dette arbeider HiM med å få på plass i sine studieprogram.

Ved den delen av undervisningen som gjennomføres i FHS/SKSK sin regi er det LUBer både på programnivå, studieretningsnivå og tilknyttet de enkelte emnene. Som nevnt tidligere er disse like på programnivå (B.A i militære studier), men ulike på linjenivå/studieretningsnivå

---

¹¹ Årsrapport over kvalitetsarbeidet ved Forsvarets høyskole/Sjøkrigsskolen skoleåret 2019 -2020

(bransjeutdanning, her militær logistikk), og emnenivå for de ulike linjene. På studieretningsnivå for logistikklinjen er det svært mange av LUB beskrivelsene som innehar krav oppnåelse av kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse som relaterer seg til logistiske problemstillinger og bruken av logistikk for å kunne gjennomføre militære operasjoner.

Dette er også gjennomgående på emnenivå. De LUB som er beskrevet på emnenivå fremstår som et godt underlag for å tilfredsstille og understøtte de LUB som er på studieretningsnivå. Dog er det en utfordring knyttet til den foreliggende dokumentasjon som er på den kjøpte tjenesten som leveres av HiM, ettersom LUB ikke er tilstrekkelig dokumentert. Det er imidlertid slik at de fagene som gjennomføres ved HiM er å betrakte som «verktøysfag» i behandling av logistiske problemstillinger. Det er således viktige og sentrale emner som tas opp i dette studieåret for alle som skal drive med logistikk. Med det valget som er gjort ved å kjøpe denne tjenesten av HiM, er det grunn til å forvente at når HiM er ferdig med sin LUB på emnenivå ikke vil innrette dette i den samme militære kontekst som er i resten av utdanningsprogrammet ved FHS/SKSK.

5.9 Er en hensiktsmessig sammenheng mellom læringsutbyttene og undervisning- og vurderingsformer?

FHS/SKSK sitt hovedoppdrag er å gi kadetter grunnleggende offisersutdanning (GOU). Innholdet i utdanningen hviler på tre grunnpilarer; felles offisersfag, lederutvikling og bransjefag. Det gjennomføres eksamen i alle emner. Vurderingsformen varierer mellom skriftlig skoleeksamen, hjemmeeksamen, gruppeeksamen og muntlig. I tillegg får kadettene tilbakemelding fra veiledere og andre kadetter på prestasjoner ifm øvelser og annen aktivitet som er gjennomført ved skolen. Det registreres at vurderingsform endres fra tid til annen fra eksempelvis skoleeksamen til hjemmeeksamen. Disse endringene ivaretas gjennom etablerte prosesser i kvalitetssystemet ved skolen. Blanding av tradisjonelle eksamener i ulik form og tilbakemelding på annen aktivitet gjennom hele studieperioden tilrettelegger for at læringsutbytte både for offisersfag, lederutvikling og bransjefag er godt ivaretatt. Dette for på sikre at kadettene etter endt utdanning har de fagkunnskapene som kreves for å gå ut i aktiv tjeneste, men også gi kadettene tilstrekkelig trygghet i at de vil mestre de krav de blir stilt ovenfor når de tiltrer sitt første tjenestested.

6 Fagmiljø

6.1 Dekningsgrad kompetanse og bemanning

Seksjonen for militær logistikk har et helhetlig ansvar for leveranser av nivådannende utdanning innen fagområdet militær logistikk og ressursstyring i Forsvaret. Seksjonen skal levere forskning og utvikling, undervisning og formidling på bachelor- og masternivå, etter – og videreutdanning, oppfølging av utsatte emner, samt leveranser i Stabsskolens NORDEFIC-portefølje. Videre har seksjonen emneansvar for Forsvarets høgskoles logistikk- og ressursstyringsportefølje og skal bidra faglig til andre skoler/avdelinger i emner som omfatter logistikk og ressursstyring. De undervisningsleveranser som seksjonen har ansvar for er vist i tabellen under:

Undervisningsleveranser	
Sjøkrigsskolen	
Undervisning	Øvelser
Forkurs i regnskap og Matematikk	KAIROS
LOG3101 Militær forsyningsledelse	LOG element (BOYD, Sjøkriger)
LOG3102 Strategi og logistikk	MAROPS, LOG element OJT fagansvar
LOG3104 Defence Resource Management	GOU2 Sjøkriger, LOG element OJT fagansvar
LOG3103 Logistikk i operasjoner	
OPG3101 Bacheloroppgave i militær logistikk	
Oppfølging og koordinering av HIM	
Veilederansvar LOG2 og LOG 3	
Undervisning på tvers av BS, GOU og VOU nivå	
FHS/Stabsskolen	
Emne-, gjennomførings- og veiledningsansvar	Bidrar i undervisning og praksisarenaer
MILM4105 Logistikk	Gjennomføre FN og NATO logistikk kurs - STS
OPG5105 Masteroppgaver innen fagområdet	INTMOVP, NATO LOG, UN LOG og UNCOE
	OPS3101 Grunnleggende fellesoperasjoner - STS
	Profesjonsutd og lederutvikling - SKSK/KS/LKSK
	LED4101 Militær ledelse - styringsuke
	FOPS I og II - STS
	Forvaltning, logistikk og ressurssty, VBU-1,2 og 3, CIS

Tabell 6 Undervisningsleveranser

Videre er det en rekke andre forpliktelser og ansvar som er lagt til seksjonen for logistikk og ressursstyring som vist i tabellen under:

Øvrige leveranser		
Fou - FHS	Videreutvikling - FHS	Administrasjon
FoU seminar FHS og fagseminar militær logistikk (Rødseth, NOFOMA)	Kursportefølje FN/NATO logistikk, revidert og tilpasset	FIF, saksbehandling og faglige utredninger
FoU gruppe Militær logistikk og ressursstyring samt bidrag på tvers av øvrige FoU grupper	Digitalisering av leksjoner FN/NATO logistikk	Koordinering H/S/L kadetter ift forsvarsgren og KS/SKSK/LKSK og MILSIK (stillinger, fag/funksjonskurs), dokumentasjon OJT/OU
FoU publisering (Necesse LOG utgave, fagartikler, kronikker etc)	Utvikling av kursleksjoner HNS og felles MIL LOG (FHS - H/S/L)	Tverrfaglig koordinering FHS
1.kompetanse løp PhD løp i stilling og 1.lektor løp	Fellesmodul logistikk, ressursstyring og forvaltning (GOU/GOK/GOP)	Kvalitetsarbeid og fagråd - FHS
Professor-klarering	Revidering av masterstudie - utvikling av nye emner: MILM8103 Militær ressursstyring, MILM8004 Militær Supply Management og Masteremne UN Logistics	Støtte og samarbeid med øvrige aktører i Forsvarssektoren innen fagområdet (FOH, FST, FLO, H/S/L, FS, CYFOR og FB, FMA, FFI)
FoU-prosjekt AI - PBL prosjekt FFI	Kobling av læringsutbytte mot praksisarenaer H/S/L	
	FHS i krise og krig (jfr APP2 ANN R Artic Guard) - FoU kobling	

Tabell 7 Øvrige leveranser

For å ivareta dette ansvaret er seksjonen for logistikk og ressursstyring tilgodesett med 10 årsverk, hvor tre er lokalisert i Oslo og de resterende syv i Bergen. Pr. tid er tre årsverk i Bergen vakante i seksjonen. Målsetning er at alle lærere ved SKSK skal ha mastergrad. I tillegg skal 20% ha førstekompetanse og 30% ha fersk operativ kompetanse. I stillingsbeskrivelsene er dette reflektert med at syv av 10 stillinger skal være på masternivå og de øvrige er det stilt bør krav til stillingsinnehavere. Det er en stilling som innehar førstekompetanse samt at det en person er i ferd med å heve sin kompetanse til dette nivået.

Seksjonen har ansvar for en betydelig portefølje av kompetanseleveranser på ulike nivå og fagområder, utvikling og vedlikeholde emner og emnebeskrivelser, samt å skulle drive FoU.

Den faglige bredden på porteføljen seksjonen er ansvarlig for er svært omfattende og det er svært få; om noen, som er i stand til å ha til å ha dybdekompetanse på alle områdene. Vakanser i personellgruppen gjør det krevende å ivareta alle oppgaver fullt ut på et tilfredsstillende nivå. Prioriteringen i seksjonen går i retning av å gjennomføre alle undervisningsleveranser og resterende kapasitet går mot det øvrige ansvaret. Seksjonen fremstår ikke robust og salderingene går mot viktige oppgaver som eksempelvis videreutvikle fagplaner og opprettholde og utvikle fagkompetanse på personellgruppen i seksjonen. Seksjonen er sårbar for vakanser og funksjonelt fravær, og kan derfor komme i situasjoner hvor leveranser ikke kan gjennomføres, noe som kan få uheldige konsekvenser for kompetanseproduksjon til Forsvaret. Dog ligger det muligheter til å trekke på ressurser i hele forsvarrets organisasjon for å avhjelpe slike tilfeller, men det fordrer at det er tilgang på relevant kompetanse på gitte tidspunkt. Det har vist seg å være noe utfordrende i praksis.

6.2 Forhold som påvirker undervisning positivt og negativt

Skoleår to gjennomføres via videolink mot HiM, noe som er nytt og det var betydelig skepsis til dette fra fagmiljøet. Resultatet er imidlertid at kadettene presterer svært godt sett i relasjon til de ordinære studentene ved HiM. Kadettene fra SKSK bidrar til at gjennomsnittskarakteren går opp på hele kullet ved HiM. En forklaring kan være den opptak og seleksjonsprosessen kadetten ved SKSK har vært gjennom. Kadettene som har vært gjennom Forsvarets opptak og seleksjon (FOS) fremstår som en gruppe som har et solid faglig ståsted fra videregående skole og viser god evne til å ta til seg læring. Dog er det en rekke merkantile, tekniske og koordineringsutfordringer knyttet til å ivareta og opprettholde dette skoleåret.

Hele programmet har en blanding av sivile og militære lærekrefter gjennom alle skoleårene. Militære lærekrefter gir en positiv effekt da disse lærekreftene har 10-15 års erfaring fra ulike tjenesteområder som kadettene skal tjenestegjøre ved etter endt utdanning. Dette gir et positivt bidrag i fokuset mot profesjonsdelene av utdanningen. Kadettene blir testet faglig gjennom hele utdanningsprogrammet og de får øvd og trent på en rekke arenaer gjennom hele utdanningsperioden for å være best mulig rustet til aktiv tjeneste.

Store deler av utdanningsprogrammet er modularisert. Tolv av totalt tjue emner er enkeltmoduler hvor enkelt emnene gjennomføres over ca fire til åtte uker. Dette gir kort tid til modning og refleksjon samt arbeid med det faglige stoffet. Skoleår to gjennomføres ved HiM hvor det gjennomføres fire fag hvert semester (17/18 uker). Her er muligheten betydelig større til å arbeide med stoffet over tid, noe som gi kadettene bedre mulighet til å gå i dybden på fagstoffet.

En av intensjonene med modularisering var å kunne tilby enkeltmoduler til personell i aktiv tjeneste. Dette kunne være en berikelse også for kadetter ved skolen, men realiteten er at det ikke har vært elever som har deltatt på enkeltmoduler siden oppstart av ny utdanningsordning. Den store graden av modularisering har betydning for alle linjene ved skolen. Det er svært mange aktører som er involvert for å få laget gjennomføringsprogram. En endring på en linje må koordineres med de øvrige linjene. Tidvis får dette uheldige konsekvenser, som omtalt i pkt 5.2.4 - *grunnleggende fellesoperasjoner*. Det eneste mulighetsrommet som ligger i dagens utdanningsprogram for denne linjen å gjøre en vurdering om å gå bort fra modularisering for de fem siste emnene i tredje skoleår. Dette da seksjonen gjennomfører all undervisning med eget personell og ikke er påvirket direkte av andre linjer ved skolen. Det ligger antagelig et potensiale for å kadettene får en bedre faglig forankring og tid til å arbeide med stoffet ved å

vurdere en slik endring. Utfordringen knyttet til en slik endring er knyttet til det mulighetsrommet som seksjonen har sett i relasjon til andre leveranser. Slik situasjonen er nå; som omtalt i pkt 6.1, fremstår mulighetene begrenset.

En siste utfordring er antallet forflytninger kadettene gjennomføres i løpet av studietiden. Kadettene forflytter seg geografisk tre-fire ganger gjennom studiet, noe som gir «uro» ift. avslutning på en lokasjon og oppstart på nytt sted. Dette gir kadettene en del administrative forhold som skal ivaretas og kan virke forstyrrende på den faglige utviklingen.

6.3 Evt andre relevante forhold

Det er registrert i seksjonen at kadettene melder seg opp til flere fag ved HiM på eget initiativ utover det som er i skolens utdanningsprogram. I skrivende stund er det ca 50 % av kadettene som har valgt å ta flere studiepoeng ved HiM enn det som formelt ligger i studieplanen. Årsaken til dette er antagelse om at kadettene ønsker å ha et bredere grunnlag for eventuelle videre studier på masternivå senere. Spesielt retter dette seg inn mot flere økonomifag som kan gi grunnlag for et masterprogram innen økonomi. Studieprogrammet ved SKSK gir grunnlag for å søke masterprogram innen fagområdet logistikk og tilfredsstillende bestillingen til Forsvaret. Dette initiativet til kadettene har skolen ikke kontroll på og tidvis kommer det i konflikt aktivitet i regi av FHS/SKSK. Det er imidlertid et signal om at kadettgruppen har ambisjoner om å komme på et høyere utdanningsnivå relatert til bransjedelen og søker å innrette seg mot flere mulige utdanningsinstitusjoner ved en senere anledning.

7 Faglig og akademisk nivå

7.1 Er læringsmålene/læringsutbyttebeskrivelsene for studieprogrammet (studieretningsnivå) er på riktig akademisk nivå i forhold til profesjonsutdanningen?

Profesjonsutdanning defineres som en utdanning ved en høyskole eller et universitet som kvalifiserer for et bestemt yrke. Den generelle kompetanse som kadettene skal ha etter fullført og bestått utdanning samt være i stand til å ivareta, iht. krav på studieretningsnivå er:

- Kjenne til hvilke strukturer og enheter Forsvaret og Forsvarets logistikk er satt samme av, hvilke hovedoppgaver disse har, og hvordan logistikk i operasjoner fungerer.
- Tenke kritisk og utveksle synspunkter med både overordnede og undergitte gjennom dette bidra til utvikling og forbedring av Forsvaret.
- Kan ivareta logistikkens bidrag i planleggingen og gjennomføringen av militære operasjoner på lavere og midlere nivå
- Kadettene har opparbeidet seg et godt grunnlag for videre faglig fordypning også på masternivå.

Det utdanningsprogrammet som tilbys ved FHS/SKSK tilfredsstillende disse kravene. Det er synlig gjennom læringsutbyttebeskrivelsen både på programnivå og de ulike nivåene i studieplanen.

7.2 Har programmet relevante praksisordninger?

Studiet tilbyr en rekke øvelser og arenaer for å teste ut bransjerelaterte problemstillinger og utvikle seg som leder og offiser. Som vist under pkt. 5.3 er det et program som gir betydelig med muligheter til å teste ut seg selv både som person og sine faglige ferdigheter. Dette er den store forskjellen mellom denne utdanningen og sivile høyskoler. Dette gir svært gode bidrag

til den enkelte og hvilke forventninger som blir stilt til tjeneste som venter etter endt utdanning. Det gjennomføres i alt 15 ulike øvelser gjennom studiet ref tabell 1. Ofte har kadetten en rolle ifm planlegging, gjennomføring og etterarbeid ved denne type aktivitet. Dette er tid som medgår og begrenser den faglige fordypningen i de emner som gjennomgås i det aktuelle tidspunktet før og etter øvelser skal gjennomføres. Det er imidlertid nyttig erfaringer for den enkelte kadett å få med seg til senere. Samtidig gir et godt grunnlag for å drive aktiv veiledning og utvikling med kadettene etter slike aktiviteter.

7.3 Har studieprogrammet tilstrekkelig relevant kobling til FoU?

Lov om universitet og høyskoler stiller krav til hva universitet og høyskoler oppgaver. I §1-3. b – skal det utføres forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid¹². I seksjonen er det én person som har førstekompetanse og driver forskning. Videre er det én person ved FHS/SKSK som er i et program for å komme opp på dette nivået. Begge disse driver også aktiv undervisning og bidrar med sine og andres forskning i undervisningen. Øvrig personell i seksjonen driver mer med Utviklingsarbeid; herunder emneutvikling, endring/utvikling av kurs som følge av reiserestriksjoner og økt krav til digitalisering (gjelder spesielt FN og NATO logistikk-kurs), rapporter, utredninger og saksbehandling knyttet til dette. Videre skriver kadettene en bacheloroppgave som siste modul i studiet. Den problemstillingen som blir tatt opp i bacheloroppgaven skal være en problemstilling som er relevant i en militær kontekst. Disse oppgavene blir i ettertid gjenstand for en presentasjon på en separat bachelordag ved skolen som er åpen for utenforstående avdelinger. Erfaringen med denne løsningen er i all hovedsak god, da elevene får mulighet til å presentere et selvstendig arbeid, samt at avdelinger som arbeider med analoge problemstillinger kan få innspill i sin hverdag.

7.4 Hvordan er anbefalinger fra fagråd og emneevalueringer fulgt opp?

Skolen har et etablert kvalitetssystem for å sikre studiekvaliteten og faglig utvikling, hvor bla evalueringer ender opp som forslag til endring og håndteres i fagrådet. Det gjennomføres fagråd minst to ganger pr. år hvor beslutning om endring blir fattet. Ved mindre endringer som i praksis er vurdert til 20 % endring håndteres dette internt ved SKSK. I tilfeller det er større endringer må dette fremlegges dekanen og i spesielle tilfeller FHS sitt styre. På den ene siden kan dette fremstå som byråkratisk og en tidkrevende prosess til å få gjennomført endringer. På den annen side gir det en god og planmessig struktur og mulighet for gjennomtenkte beslutninger før endringer gjennomføres i praksis.

7.5 Gir programmet muligheter for internasjonalisering?

Internasjonalisering av dette programmet har ikke vært hovedfokus fra seksjonen etter ny utdanningsreform ble iverksatt. Seksjonen har hatt fokus på å få etablert nye emnebeskrivelser, gjennomføre undervisningsleveranser og ivareta øvrige ansvarsoppgaver til seksjonen. Utveksling av kadetter og eventuelt ansatte til og fra andre utdanningsinstitusjoner er en krevende aktivitet både ift. å etablere kontrakter, gjennomføringsprogram, betingelser for den som skal delta samt andre formaliteter. Denne type problemstilling er av strategisk karakter og sentral ledelse ved FHS bør ivareta dette ansvaret helhetlig for alle utdanningsprogram i institusjonens portefølje. Status for denne linjen er at det ikke har vært benyttet noe mulighetsrom for internasjonalisering. Mulighetsrommet som er tilgjengelig for denne linjen må henges opp i en separat ambisjon for hele skolestrukturen og er ikke vurdert i dette dokument.

---

¹² [Lov om universiteter og høyskoler \(universitets- og høyskoleloven\) - Lovdata](#)

7.6 Kan deler av programmet åpne opp for frie studiepoeng og alternative emner?

Programmet ved skolen gjennomføres i hovedsak med moduler. En av intensjonene med dette valget var at det gir adgang for at andre i aktiv tjeneste til å delta på enkeltmoduler for å heve egen kompetanse. I praksis har dette ikke vært gjenstand for suksess da det fremstår som problematisk å gi studiepoeng til eventuelle elever som måtte gjennomføre en modul. Dette har sin bakgrunn i at de øvrige kadettene ved skolen har vært gjennom separat opptak og seleksjon. Eventuelle modulelever har ikke det og med denne bakgrunn vil de ikke kunne tildeles studiepoeng ved gjennomført modul. Det er grunn til å stille spørsmål til om denne tolkningen er for streng og at den bryter med intensjonen i utdanningsreformen. Det er et mulighetsrom som her ikke er utnyttet. Skolesektoren er til for Forsvarets personell og ikke motsatt.

8 Studieprogrammets relevans for Forsvaret

8.1 Hvor godt svarer læringsutbyttebeskrivelsene og undervisning- og vurderingsformene til Forsvarets behov?

Innholdet er ikke ulikt det som ble gjennomført tidligere, selv om gjennomføring er noe annerledes. Det er noe tidlig å gi et klart svar på dette da første kullet kun har vært i tjeneste noen få måneder når denne rapporten skrives. Det er imidlertid et faktum at kadettene kommer ut i tjeneste i yngre alder enn forrige studieordning, samt at svært få har tidligere tjeneste og arbeidserfaring. Ved samtale på tjenestestedet MLK er det en tydelig observasjon, uten at dette nødvendigvis fremstår som noe negativt. På den annen side har tidligere studieordninger også levert kadetter rett i tjeneste som har gjennomført sin krigsskole med oppstart rett fra videregående skole med gode resultater.

Den store graden av modularisering er nytt og gir mindre tid til faglig fordypning, refleksjon og modning av de ulike emnene. Videre er flere emner som tidligere var gjennomført før kadetten kom til krigsskolen som nå er innlemmet i det treårige løpet. Resultatet av dette er mindre tid til den bransjerelaterte delen av utdanning.

Ved å sette dette sammen med dagens mer komplekse teknologiske hverdag og en betydelig mer kompleks sikkerpolitisk situasjon enn for tidligere utdanningsordninger er det grunnlag for å gjøre separate undersøkelser og vurderinger om det faglige nivå er tilfredsstillende. Et forslag til å håndtere og ivareta denne koblingen er å gjennomføre en spørreundersøkelse til kadetter og tjenestesteder eksempelvis 1, 3 og 5 år etter endt utdanning. Da relatert mot hver enkelt linje slik at svar kan resultere i eventuelle tiltak til den enkelte linje.

8.2 Nå, på mellomlang og lengre sikt? - eventuelt andre forhold

Kadettvolumet ved de respektive krigsskolene endrer seg noe over tid. Det er en oppfatning at fagområdene som har høyest prioritet ved krigsskolene er operative linjer. Dersom totalvolumet som skal uteksamineres ved krigsskolene er stabilt over tid og volumet på operative kadetter øker vil det antagelig få den konsekvens at kadetter på logistikk linjen blir færre.

Seksjon for logistikk og ressursforvaltning opplever at linjen er under press og nedleggelse er et alternativ. Bakgrunn for antagelsen er at andelen elver som skal rekrutteres direkte fra sivile skoler skal øke. Disse signalene kan være årsak til de vakanser og det begrensede antall søkere til skolens faste stillinger. Videre har seksjonen ansvar for å forvalte en betydelig

oppgaveportefølje. Deler av denne porteføljen kunne vært bedre ivaretatt med en mer robust personellsituasjon. Disse forholdene bør følges opp videre slik at eventuelle veivalg kan effektueres slik at fagområdet blir skikkelig ivaretatt.

9 Oppsummering

Utdanningsreformen hadde som målsetting å innføre et utdanningssystem som leverte relevant, behovsprøvd, fleksibel kostnadseffektiv og god militær utdanning med fokus på militær kjernekompetanse. Det skulle være mer fellesutdanning, som i større grad var modulbasert, bidro til økt samarbeid med sivile høyskoler. Fagmiljøene skulle være robuste og mest mulig samlet. Med andre ord skulle denne reformen bidra til at produksjon og styrkestrukturen ble tilført tidsriktig og relevant kompetanse.

Dagens ordning som er etablert for logistikklinjen er nå en integrert løsning som inneholder felles offisersfag, lederutvikling, militær profesjonsutdanning og bransjefag. Gjennomføringen går over tre studieår og gir en bachelorgrad på totalt 180 studiepoeng. Det første året er det hovedfokus profesjonsutdanningen og de to påfølgende studieårene er bransjefag. Det ene bransjeåret er en kjøpt tjeneste fra HiM hvor undervisning gjennomføres via «videolink». Det siste bransjeåret er utelukkende gjennomført ved SKSK og av personell ved seksjonen for logistikk og ressursforvaltning.

Lederskap er definert som en del av profesjonsutdanningen og gjennomgående gjennom alle tre skoleårene. Studieprogrammet gir personlig utvikling i tillegg til fagkunnskap som settes inn i en kontekst via i øvelser og andre aktiviteter som er analog med utøvelsen av offisersrollen.

Undervisningen er i stor grad organisert i moduler med varighet på 4-7 uker hvor store deler av programmet er sammen med kadetter fra andre linjer. Det gjennomføres 3-4 forflytninger mellom ulike lokasjoner i studieoppholdet.

Videre er det utviklet læringsutbyttebeskrivelser på ulike nivåer som angir hva kadetten skal inneha av kunnskap og ferdigheter etter gjennomført emne. Gjennomført undervisning og andre aktiviteter evalueres systematisk, med den hensikt å sikre at kvaliteten på undervisningen opprettholdes.

Fagmiljøet for logistikk og ressursforvaltning er tilgodesett med 10 stillinger og er lokalisert i Bergen og Oslo med hhv syv og tre årsverk. For tiden er tre stillinger vakant i Bergensmiljøet. Seksjonen har en betydelig undervisningsportefølje på nivåene BS, GOU og VOU i tillegg til fag/funksjonsutdanning gjennom NORDEFECO samarbeidet. I tillegg er det en rekke andre forpliktelser som ligger til seksjonen relatert til FoU, videreutvikling av en rekke emner, og en betydelig kursportefølje samt administrative oppgaver i kjølvannet av dette. Seksjonen er nøkternt vurdert ift ansvarsoppgavene og prioritene går i retning av å gjennomføre undervisningsleveranser og de øvrige oppgavene blir ivaretatt etter beste evne.

10 Anbefaling

10.1 Anbefaling 1

Gjennomføringen av de ulike emnene er i stor grad modularisert med 4-7 ukers gjennomføring. Det er 3-4 forflytninger mellom ulike lokasjoner som gir støy ift avslutning og oppstart, noe som gjøre at modulene kan ytterligere i praksis bli forkortet. Utdanning er i stor grad forbundet med modning, refleksjon og bearbeiding av fagstoff. Et normalt semester

er 17 – 18 uker noe som gir ca tre ganger lengre tid til å arbeide med det respektive emnet, noe som gir grunnlag for å hevde at kadettene kan fordype seg bedre i fagstoffet.

En av intensjonene med modularisering var at annet personell i Forsvaret kunne delta på moduler for å få tilført ny kompetanse i sitt daglige virke. Det har så langt ikke vært noen deltagere på noen av emnene på denne linjen. Det registreres at det også er problematisk å gi studiepoeng til eventuelle personer som gjennomfører et slik emne, noe som fremstår som en svært streng tolkning av eksisterende regelverk. Videre fremstår det som om det bryter med intensjonen i utdanningsreformen. Forslaget relaterer seg til å se på mulighetene for å gå vekk fra moduler til å gjennomføre emnene i bransjedelen av utdanningen over lengre tid. Dette for at kadettene skal få mer tid til modning og faglig fordypning i de fagområdene som blir sentrale for dem i tjeneste. Bransjedelen vil i mindre grad påvirke koordinering mot de øvrige linjene.

10.2 Anbefaling 2

En del av emnene som gjennomføres ved HiM stiller krav til forkunnskaper som ikke er krav ved opptak til FHS/SKSK. I tillegg er et fellesfag av en slik karakter at denne linjens kadetter ikke har de forkunnskaper som er nødvendig for å bidra tilfredsstillende i undervisningen. Av den grunn har SKSK innført forkurs innenfor tre emner regnskap, matematikk og innføring i militær logistikk. Dette omtales som svart undervisning og er ikke reflektert i studieplanen ei heller tildeles kadettene studiepoeng for gjennomført undervisning. Det foreslås at det ryddes i dette slik at det i kommer inn som en del av undervisningsplanen som faktisk gjennomføres og at kadettene blir godgjort for utført arbeid på vitnemålet. Hva som er mulighetsrommet her må vurderes, men det vil være ryddigere om det som faktiske gjennomføres også blir synlig i studieprogrammet og at kadettene får et formelt dokument som viser at de har gjennomført undervisningen.

10.3 Anbefaling 3

Bemanning sett i relasjon til oppgaver og ansvar ved seksjon for logistikk og ressursforvaltning fremstår som anstrengt. Dette kommer frem ved at seksjonen prioriterer undervisningsleveranser og øvrige oppgaver gjennomføres med restkapasitet. Det er sentrale signaler som blir tolket i retning av at linjen kan være under vurdering med redusert antall kadetter og eventuell nedleggelse. Dette gir utfordringer ift et begrenset antall søkere til faste stillinger ved seksjonen. Om denne situasjonen vedvarer vil ikke seksjonen fremstå som robust og det vil antagelig gå utover det faglige nivået over tid om ikke det er tilstrekkelig med ressurser til å drive FoU, videreutvikling av emner på de ulike utdanningsnivåene. Forslaget retter seg mot å få avklaringer på hva som er ambisjonen for denne linjen i årene som kommer slik at all form for usikkerhet slik det er i dag blir fjernt.

11 Kilder

- [Bachelor i militære studier med fordypning i ledelse - militær logistikk \(18-21\)](#)
- [Bachelor i militære studier med fordypning i ledelse - militær logistikk \(19-22\)](#)
- [Bachelor i militære studier med fordypning i ledelse - militær logistikk \(20-23\)](#)
- [Offisersutvikling på Sjøkrigsskolen \(sharepoint.com\)](#)
- [Evaluering av undervisningstiltak og studietilbud \(sharepoint.com\)](#)
- [Fagråd \(FHS SKSK\) Militær logistikk](#)
- [Oversikt prosedyrer ved SKSK.docx \(sharepoint.com\)](#)
- [SKSK Kvalitetssystem \(sharepoint.com\)](#)
- [FOU-støtte \(sharepoint.com\)](#)
- [Forside - Høgskolen i Molde \(himolde.no\)](#)
- [Høgskulen på Vestlandet - Høgskulen på Vestlandet \(hvl.no\)](#)
- [Fagråd \(FHS SKSK\) - Militær logistikk - Militær logistikk - Alle dokumenter \(sharepoint.com\)](#)
- [SKSK Kvalitetssystem \(sharepoint.com\)](#)
- [Lov om universiteter og høyskoler \(universitets- og høyskoleloven\) - Lovdata §3-1 \(1\)](#)
- [Offisersutvikling på Sjøkrigsskolen \(sharepoint.com\) Sjøkrigsskolens program for offisersutvikling pkt 1.2](#)
- <https://forsvarssektoren.sharepoint.com/Kontrakt> FHS - HiM, ref DL 2018005855-15
- <https://forsvarssektoren.sharepoint.com/:b:/t/Seksjonforstudieadministrasjonogkvalitet/FHSSKSK/ESTvj3MfGE1Kkl4s6rC9GpsBQw8kbXKo5R1GeQQ37WsepA?e=qputQJ>
- [180605 Offisersutvikling på Forsvarets Høyskole \(FINAL - one pager\).docx \(sharepoint.com\)](#)
- <https://forsvarssektoren.sharepoint.com/:w:/t/Seksjonforstudieadministrasjonogkvalitet/FHSSKSK/EUmELKYWJA9FsEurnmlwBPUBCwIaHaATXZlvWsJbfpEw8Q?e=LxD3iN>
- [Forskrift om delvis anvendelse av universitets- og høyskoleloven for Forsvarets høyskole og om nemnder - Lovdata](#)
- [Årsrapport over kvalitetsarbeidet ved Forsvarets høyskole/Sjøkrigsskolen skoleåret 2019 -2020](#)

12 Vedlegg

12.1 Vedlegg A – Mandat

Mandat for intern og helhetlig evaluering av Bachelor i militære studier med fordypning i ledelse – Militær logistikk

Første kull (18-21) på ny ordning etter utdanningsreformen (URE) ble graduert 02.07.2021. I tråd med kvalitetsarbeidet ved Forsvarets høyskole (FHS) / Sjøkrigsskolen (SKSK) samt gjennomførte fagråd skal det gjennomføres en helhetlig evaluering når første kull er graduert. Hensikten er å vurdere om gjennomført undervisning, emneevaluering og programevaluering er i tråd med føringene i URE og at læringsutbyttebeskrivelser på de ulike emner understøtter overordnede læringsutbyttebeskrivelser på programnivå.

Følgende forhold skal vurderes:

- Studieprogrammets innhold og organisering
  - Om det er en sammenheng mellom emnene i programmet slik at de utgjør en helhet.
    - Sammenheng mellom bransjeutdanningen i andre og tredje studieår
    - Emner fra første studieår, både felles og det som gjennomføres på Sjøkrigsskolen, Krigsskolen og Luftkrigsskolen må hensyntas da programmet er felles for alle forsvarsgrener og kadettene gjennomfører den grenvise delen av første studieår ved de respektive krigsskoler
    - Er de ulike emner i en naturlig rekkefølge slik at de bygger på hverandre og utgjør en helhet
  - Om det er tydelig sammenheng mellom læringsutbyttebeskrivelsene på både emne- og programnivå?
  - Om det er en hensiktsmessig sammenheng mellom læringsutbyttene og undervisning- og vurderingsformer
- Fagmiljø og dets størrelse, robusthet og kompetanse
  - Dekningsgrad kompetansekrav
  - Dekningsgrad bemanning
  - Forhold som påvirker undervisning positivt og negativt
  - Evt andre relevante forhold
- Faglig og akademisk nivå
  - Er læringsmålene/læringsutbyttebeskrivelsene for studieprogrammet på riktig akademisk nivå i forhold til profesjonsutdanningen?
  - Har programmet relevante praksisordninger?
  - Har studieprogrammet tilstrekkelig relevant kobling til FoU?
  - Hvordan er anbefalinger fra fagråd og emneevalueringer fulgt opp?
  - Gir programmet muligheter for internasjonalisering?
  - Kan deler av programmet åpne opp for frie studiepoeng og alternative emner?
- Studieprogrammets relevans for Forsvaret
  - Hvor godt svarer læringsutbyttebeskrivelsene og undervisning- og vurderingsformene til Forsvarets behov?
    - Nå, på mellomlang og lengre sikt?

- Eventuelt andre forhold som kan sikre en tydelig sammenheng mellom studieprogram og emnene i programmet slik at helheten forbedres og kvaliteten på gjennomføringen kan økes tilpasset Forsvarets behov

Rapporten sammenstilles med bakgrunn i SART (Status, Avvik, Risiko og Tiltak). Vurderinger, eventuelle forslag til tiltak og mulig handlingsrom skal være koblet mot overordnede føringer, herunder implementering av URE, kvalitetsarbeid ved FHS/SKSK samt føringer som følge av UH loven med tilhørende forskrift. Rapporten skal ferdigstilles innen 31.jan 22.

Prosjektmedlemmer:

KK(p) Tor Inge Vikane (leder arbeidet)

KK Cathrine Lie Otteraaen (prosjekteier, støtter ved behov)

Seksjonssjef, emneansvarlige og faglærere i seksjonen støtter ved behov

Annet personell ved FHS/SKSK og FHS (fellesemner) kan evt støtte ved konkrete behov

Grunnlagsdokumenter (ikke uttømmende):

[Bachelor i militære studier med fordypning i ledelse - militær logistikk \(18-21\)](#)

[Bachelor i militære studier med fordypning i ledelse - militær logistikk \(19-22\)](#)

[Bachelor i militære studier med fordypning i ledelse - militær logistikk \(20-23\)](#)

[Offisersutvikling på Sjøkrigsskolen \(sharepoint.com\)](#)

[Evaluering av undervisningstiltak og studietilbud \(sharepoint.com\)](#)

[Fagråd \(FHS SKSK\) Militær logistikk](#)

[Oversikt prosedyrer ved SKSK.docx \(sharepoint.com\)](#)

[SKSK Kvalitetssystem \(sharepoint.com\)](#)

[FOU-støtte \(sharepoint.com\)](#)

Evt andre:

Mandatet er utarbeidet i samråd med PA og kvalitetsmedarbeider ved FHS/SKSK. Det hensyntar også momenter fra mandat for ekstern evaluering av de operative bachelorutdanningene ved FHS: Bachelor i militære studier med fordypning i ledelse - ....

- Sjømakt og militær navigasjon
- og landmakt
- og luftmakt

Mandatet er også gjennomgått med visedekan ved FHS.

01.september 2021

12.2 Vedlegg B – Oversikt over studieløpet

Bachelor i militære studier med fordypning i ledelse - Militær Logistikk

	JUL	AUG	SEPT	OKT	NOV	DES	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN
1. år	Profesjonsutdanning - gjennomgående og integrert											
	MILM1101 Grunnleggende offiserskompetanse 7,5 SP	MILM1102 Offiseren, staten og samfunnet 7,5 SP	MILM1103 Offiseren og krigen 7,5 SP	MILM1104 Offiseren som leder 7,5 SP	MILM1301 Sjømaktens grunnlag 15 SP				MILM1302 Militær problemløsning og analyse 15 SP			
	KAIROS				SKYTEHELG				BOYD/ NAVAL ARCHI MEDES			
	Profesjonsutdanning - gjennomgående og integrert											
2. år	Profesjonsutdanning - gjennomgående og integrert											
	MA 100 Matematikk 7,5 SP			IBE 110 Informasjonsteknologi 7,5 SP			SCM 305 Anvendt Beslutningsanalyse 7,5 SP			LOG 500 Styringsmodeller og operasjonsanalyse 7,5 SP		
	KAIROS			SKYTEHELG			BØK 205 Økonomistyring og regnskap 7,5 SP			SØK 200 Mikroeкономи 7,5 SP		
	LOG 500 Styringsmodeller og operasjonsanalyse 7,5 SP			LOG 505 Innkjøpsledelse og forhandlinger 7,5 SP			MAT 110 Statistikk 1 7,5 SP			SKYTEHELG		
3. år	Profesjonsutdanning - gjennomgående og integrert											
	OPPS101 Grunnleggende fellesoperasjoner 15 SP			LOG3101 Militær forsyning/ ledelse 7,5 SP			LOG3102 Strategi og logistikk 7,5 SP			LOG3104 Defence Resource Management 7,5 SP		
	OPPS101 Grunnleggende fellesoperasjoner 15 SP			LOG3101 Militær forsyning/ ledelse 7,5 SP			LOG3102 Strategi og logistikk 7,5 SP			LOG3103 Logistikk i operasjoner 7,5 SP		
	OPPS101 Grunnleggende fellesoperasjoner 15 SP			LOG3101 Militær forsyning/ ledelse 7,5 SP			LOG3102 Strategi og logistikk 7,5 SP			LOG3103 Logistikk i operasjoner 7,5 SP		
Profesjonsutdanning - gjennomgående og integrert												
Bachelopppgave, metode, datainnhenting og fag/funksjonskurs												
OPG3101 Bachelopppgave i militær logistikk 15 SP												